

*Aidid Abdallah Ilkahanaf**

Sayın Başkan, Değerli Misafirler, Bayanlar ve Baylar,

Somalî'deki mevcut hukuk düzeni ve şartlar hakkında sizleri kısaca bilgilendirmek istiyorum.

Öncelikle, Türk Anayasa Mahkemesi Başkanı'na daveti için kalpten teşekkür ediyor ve yapmış olduğu çok önemli açılış konuşması için kendisini kutluyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yapmış olduğu konuşmayı da burada zikretmeden geçmek haksızlık olacaktır. Sayın Cumhurbaşkanı'nın konuşması temel haklar, demokratik değerler ve iyi yönetim konuları hakkında son dönemlerde dinlediğim en etkileyici konuşmaydı.

Bu konuşmayı dinledikten sonra, Sayın Cumhurbaşkanı ve Sayın Başbakan Erdoğan'ın Türk devletini kökünden dönüştürmeyi nasıl başardıklarını daha iyi anladım.

Sayın Cumhurbaşkanı ve Sayın Başbakana Somali halkına yapmış oldukları cömert yardımlardan dolayı müteşekkirim. Türk hükümetinin ve halkının yardımları olmasaydı, binlerce Somalili bugün hayatını kaybetmiş olacaktı.

Bayanlar ve Baylar,

Somalî'nin 1960 tarihli anayasası temel insan haklarını, birey özgürlüklerini ve hukuk devletini güvence altına almaktaydı. Bu güvencelerin hayata geçirilmesi için çeşitli mekanizmalar da oluşturulmuştu.

* Somali Cumhuriyeti Geçici Federal Hükümeti Yüksek Mahkemesi Başkanı

Devletin yasama, yürütme ve yargı işlevlerini yerine getiren organlar arasında kuvvetler ayrılığı ilkesi benimsenmişti. Yargı hizmetlerinin yönetimi, Yüksek Yargı Komitesi'ne bırakılmıştı.

Bu ilkeler ve kurumlar, o günün şartlarında Afrika için oldukça ileri bir düzeydeydi. Hatta Kenya, Tanzanya gibi komşu ülkelerde bu ilkelerin kabul edilmesi için 2008 yılına kadar beklemek gerekmişti.

Fakat 1969'daki askeri darbe ile bu anayasa maalesef uygulamadan kaldırılmıştır. Ekim 1969'dan Aralık 1990'a kadar, 21 yıl boyunca anayasa "donduruldu". Burada, askeri yönetim dönemindeki uygulamaların ayrıntısına girmek istemiyorum.

Ocak 1991'de askeri yönetimden daha da kötü bir felaketle karşı karşıya kaldık: Askeri yönetimin yerini çeteler, korsanlar, silahlı gruplar aldı.

2004 yılında Kenya'nın Nairobi kentinde uluslararası toplum tarafından bir barış konferansı düzenlendi. Uluslararası toplumun da yardımıyla bir Geçici Federal Anayasa kabul edildi.

Bu belgenin 3. maddesine göre, Geçici Federal Anayasa ülkedeki en üst normdur. Geçici Anayasanın 1. maddesi, hukukun üstünlüğü ilkesini Somali Devleti'nin temeli olarak kabul etmekte ve devletin anayasaya ya da kanunlara aykırı eylem ve işlemlerinin geçersiz sayılacağını belirtmektedir.

Geçici Federal Anayasa'nın 5. Bölümü vatandaşların temel hak ve özgürlüklerine ayrılmıştır. Bu bölümde yaşama hakkı, insan onuru, kişi güvenliği ve özgürlüğü, toplantı özgürlüğü, bilgi edinme ve basın özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, siyasal haklar, vb. güvence altına alınmıştır.

Somali'de bizim karşı karşıya olduğumuz sorunlar, bugün tartışılan konulardan çok farklı. Somali anarşi, hukuksuzluk ve yaygın suç oranlarıyla karşı karşıyadır. Biz Somali'de terörizm, korsanlık ve yasadışı örgütlerle mücadele ediyoruz. Ülke genelinde etkili bir idari otorite kurmaya ve düzeni sağlamaya çalışıyoruz.

Ülkemizin sürekli kıtlık ve açlık tehdidi altından bulunması, işimizi daha da zorlaştırmaktadır. Somali'deki zor koşullardan kaçan insanlar farklı ülkelere gitmeye çalışmaktadır. Pek çoğunuzun kendi ülkelerinizdeki Somalili göçmenlerden haberdar olduğunuza eminim.

Somali'deki devlet makamlarına

1. Terörizme karşı yürütülen mücadelede,
2. Deniz ticaretini tehdit eden korsanlarla yapılan mücadelede,
3. Somali'de hukuku ve düzeni yerleştirme mücadelesinde, gerekli desteğin verilmemesi halinde, Somali'deki problemler dünyanın başka ülkelerine de sıçrayabilir.

İlginiz için teşekkür ederim.

Ek Bilgi:

1960 Somali Anayasası

Birçok Afrika ülkesi gibi, Somali de bağımsızlığını 1960 yılında kazandı. Yürürlükteki kanunların çoğu, bağımsızlık sonrası dönemde hazırlandı. Anayasa da Somali halkının kültür ve gelenekleri esas alınarak hazırlanmıştır. 1960 Anayasası inanç, cinsiyet, ırk, renk ya da siyasi görüş ayrımı gözetilmeksizin bütün vatandaşlar için temel hakların güvence altına alınmasını amaçlar.

1960 Anayasası halen ülkedeki en üst norm ve hukukun kaynağı olmaya devam etmektedir. Fakat askeri darbe ile uygulama dışı bırakılmıştır. Askeri yönetim 1991 yılında çökmüştür. İzleyen dönemde, 2000 yılında Geçici Ulusal Hükümet kurulmuştur. 2004 yılında da Geçici Federal Hükümet oluşturulmuştur.

Geçici Federal Anayasa (2004)

2004 yılında kabul edilen Geçici Federal Anayasa yurttaş haklarını düzenlemekte ve güvence altına almaktadır. Gerek hükümet oluşumu ve karar alma süreçlerine katılım gerekse ulusal kaynaklardan yararlanma ve sosyal ve

ekonomik haklar konularında bütün yurttaşların eşit haklara sahip olduğu kabul edilmiştir.

Geçici Anayasa yasama, yürütme ve yargı işlevlerini yerine getiren organlar arasında kuvvetler ayrılığı ilkesini benimsemiştir. Yargı bağımsızlığı ilkesi de Anayasa ile güvence altına alınmıştır.

Geçici Anayasa'nın 11. maddesi federalizm ilkesi temelinde bir federal devlet yapılanmasını öngörmektedir. Anayasadaki ilkelerin hayata geçirilmesi süreci halihazırda devam etmektedir.

*Aidid Abdallah Ilkahanaf**

Dear Mr. Chairman, distinguished guests, ladies and gentlemen.

I would like to present a brief dissertation of the law and conditions prevailing in Somalia.

I must with all my heart congratulate the president of the Constitutional Court of Turkey for his invaluable opening speech he has afforded to us and the highly invitation .

I shall be failing in my duty if I remain silent from mentioning the great and enormous speech given by the president and head of state of Turkish Government Mr. Abdalle Gul. It was the greatest speech in terms of fundamental rights, democratic values and good governance that I have heard in the last decades of my life.

No wonder that he and the prime minister Erdochan transform fundamentally the Turkish state and have extended their generous and human feelings to Somalia.

Without the assistance of the Turkish Government and people thousands of Somalis would have perished by now.

Ladies and Gentlemen

The constitution of Somalia of 1960 provided for the protection of all the fundamental human rights, freedom of the individual and the rule of law. That constitution was organized in such a way that was designed to secure basic

* President of the Supreme Court of the Transitional Federal Government of the Republic of Somali

individual application to authorities to comply the requirement of constitution and the law.

It separated the powers of the government into executive, legislative and judiciary. Judiciary was governed and administrated separately by what was called Higher Judiciary Committee (HJC).

Strangely enough in the neighboring countries of Kenya, Tanzania, etc. the doctrine introduced into their law as recent as 2008.

That constitution was by the standard of Africa higher than any of the constitutions of the so called highly cultured African countries. But unfortunately the 1969 Cout d'etat suspended the application of that constitution. From October 1969 to December 1990 -21 years later that constitution had to remain dormant. I don't think I have to go in details of what was happening in those 21 years.

In January 1991, unfortunately the worst of more than military rule hard ensued occurred: the rule of mopes, warlords and the rule of gun took dominance in the country.

In 2004 a peace conference was convened in Nairobi –Kenya by international community. At that juncture a Transitional Federal Charter TFC was introduced for the country with the help of international community.

In Art. 3 of that charter “ the TFC” was declared to be the supreme law of the land ,and in paragraph 1 of the same article was stated that “ Somalia was founded on the supremacy of the law”, and that any action of the state that is inconsistent with the charter and the law shall be considered null and void.

Chapter 5 of the charter protects the fundamental rights and freedom of the citizens, including right to life, human dignity, Personal liberty and security, right to assemble, freedom of information and media, and right to social organizations and political rights, etc.

In Somalia, the problem we face is entirely different from what we are talking about in this conference. Somalia is faced with the opposite i.e. anarchy,

lawlessness and wide spread of criminal impunity. We are struggling with terrorism, piracy and non observance of the laws and rules pertaining in any country of the world.

We are struggling with enforcing order in the country and forming an effective administrative authority. This problem is coupled with continuous fears of drought and famine. I am sure many of you have encountered in your countries many Somalis in search of living.

If the Somali authority is not assisted with:

- 1-Defeating the terrorism in any where of the world,
- 2-Eliminating piracy from the commercial sea lines of the world,
- 3-and establishing law and order in the mainland of Somalia many countries of the world will face the same as the Somali authority do.

Many thanks for your attention.

FYI

Somali Constitution 1960

Somalia like many other African countries has achieved it's independence in 1960, and most of it's legislations were prepared during post independence in which was enacted the Somali Constitution, based on the Somali people's culture and tradition to safeguard fundamental rights of it's citizens, regardless of their beliefs, sex, race, color and political opinion.

The constitution of 1960 remains still the only source of law of the country, but after the coup-detat was repealed mostly those provisions which were incompatible with the spirit of the revolution.. After the collapse of the military rule in 1991, was introduced the TNC –Transitional National Government -Charter of 2000 and TFG –Transitional Federal Government - Charter of 2004

TFG Charter 2004

The TFG Charter of 2004 is currently adopted to regulate all matters concerning the rights of the citizens. It gives equal political rights in the formation of the government, in the decision making and in the participation of equal sharing of national resources, including social and economic rights.

It provides the separation of the three powers: Legislative, Executive and Judiciary. Recognizes the independence of the Judiciary based on the international convention.

However, it's in process a new constitution based on principles of federalism to establish a new federal state as provided by article 11 of the TFG Charter 2004.